

Ryssberget–Valje

Id.nr.	KG0002
Län	Blekinge
Naturtyp	Ädellövskog
Värdetraktsbeskrivning upprättad	2021-11-04
Värdetraktsbeskrivning senast reviderad	Ingen revidering gjord

ALLMÄN INFORMATION

Värdetrakten Ryssberget–Valje med en landyta på drygt 2 789 hektar innefattar delar av Ryssberget, tätortsskogarna i Sölvesborg samt Valje halvö. Trakten är uppdelad i två delområden som är åtskilda av hårt brukade och grandominerade produktionsskogar. Ryssberget är en urbergshorst som inom värdetrakten är dominerad av gamla bokskogar med inslag av ek och avenbok. En stor del av skogen inom området har sannolikt utvecklats genom igenväxning av trädbärande hagmarker och utmarksbeten. Flera områden har långvarig kontinuitet som trädbevuxen mark.

Traktens skogsbygd präglas av ett mycket stort ädellövsinslag och litet graninslag. I trakten bedrivs visst skogsbruk, under tioårsperioden 2010–2019 förnygringsavverkades drygt 79 hektar (2,8 procent) av värdetraktens landyta (Skogsstyrelsen 2020).

NATURVÄRDEN

Värdetrakten innefattar fem naturreservat: Skinsagylet, Ryssberget, Siesjö, Valje och Brötalyckorna. Dessutom finns två naturvårdsavtal och ett skogligt biotopskyddsområde vid Värhult.

Naturreservaten Skinsagylet, Ryssberget, Siesjö och Valje samt naturvårdsavtalen vid Värhult ingår i Natura 2000 med habitatdirektivskydd. Arbete pågår med bildande av ytterligare naturreservat och biotopskyddsområden inom området. De viktigaste skogliga naturtyperna inom området är gamla bokskogar och blandädellövskogar. Dessutom finns inslag av allundar, svämskogar och trädbärande hagmarker. Skogarna vid Valje och Siesjö är lundartade och har en rik vårflora med arter som myskmadra, vårärt och skogsbingel. För övrigt dominerar hedartade skogstyper, i synnerhet i höjdlägena på Ryssberget. En ovanligt stor andel av traktens skog utgörs av värdekärnor. År 2020 innehöll värdetrakten drygt 336 hektar (12 procent av landytan) värdekärna för ädellöv, varav 69,6 procent värdekärna ligger inom formellt skyddad natur (naturreservat, natura 2000 eller biotopskydd). Därutöver fanns samma år även drygt 14 hektar värdekärna för tall inom trakten.

Ett stort antal rödlistade kryptogamer och vedlevande insekter har påträffats inom området. Exempel på rödlistade arter som är karaktäristiska eller särskilt skyddsvärda är liten ädellav, granlundlav, röd pysslinglav, skorpdagglav, almorangelav, gammelekslav, matt pricklav, tårticka, skillerticka, sydlig sotticka, violmusseron, läderbagge, matt mjölbagge, bokblombock och gropig blombagge. Noterbart är att Ryssbergets naturreservat förmodligen hyser landets största population av liten ädellav.

LANDSKAPSSAMMANHANG

Denna skogliga värdetrakt överlappar i Sölvesborg-Valjeområdet en värdetrakt för odlingslandskapet (se bilaga 1). I Valjeområdet och i norra delen av värdetrakten finns också en del intilliggande skogliga och limniska värdekärnor, vilket skapar förutsättningar för övergångsmiljöer såsom svämlövskogar/sumpskogar. I Valjeområdet finns en del intilliggande värdekärnor för skog och odlingslandskapet (gräsmarker), vilket skapar förutsättningar för att gynna brynmiljöer. Inom

värdeetrakten som helhet så är konnektiviteten mellan ädellövsmiljöer minst utvecklad i de delar av trakten där det är glesare mellan värdekärnor, såsom den centrala delen av Ryssberget. Den norra och södra delen av denna värdeetrakt på Blekingesidan sammankopplas huvudsakligen på skånska sidan genom den skånska värdeetrakten för ädellöv "Ryssberget".

NUVARANDE MARKANVÄNDNING OCH SKÖTSEL

Större delen av skogsmarken inom de skyddade områdena utvecklas genom fri dynamik eller genom begränsad skötsel av trädskiktet. En del skogsmark/trädbärande mark är beteshävdad. Ett tämligen intensivt produktionsinriktat skogsbruk bedrivs i de oskyddade ädellövskogarna, framförallt på Ryssberget. Kommunens skogar har tidigare brukats med stort fokus på produktion, men för närvarande sker omställning skötselmetoder som fokuserar på naturvärden och rekreation.

EKOSYSTEMTJÄNSTER

Lövskogarna tillhandahåller en mängd olika ekosystemtjänster (där skapandet av livsmiljöer för stort antal arter är grundförutsättningen) bland annat:

- livsmedel (ex. bär, svamp och vilt)
- naturupplevelser
- översvämningsskydd genom trädens vattenupptag och vattenmagasinering
- klimatreglering, både lokalt genom temperaturutjämning och skydd mot vind, och globalt genom lagring av kol i träd och mark
- skadedjursbekämpning (biologisk reglering).
- pollinering för både skogens egna arter och för jordbruks- och trädgårdsgrödor
- markstabilisering

UTMANINGAR

Ett pågående hot är förtätning av skogarna, vilket missgynnar ljus- och värmekrävande arter samtidigt som det försvårar föryngringen av vissa trädslag (i synnerhet ek) och därmed också riskerar att bryta kontinuiteten av gamla ädellövträd. Exploatering av de tätortsnära skogarna är ett hot som alltid är närvarande då kommunen vill planera för bostäder och industrier. Det intensiva skogsbruket på Ryssberget bidrar sannolikt till viss isolering av värdekärnorna, vilket kan missgynna en del svårspredda arter. Almsjuka och askskottsjuka har drabbat en del ovanliga arter, framförallt vid Valje.

HÄNSYNSTAGANDE VID PRÖVNING OCH PLANERING

Det är fördelaktigt om hänsyn till värdeetraktens kännetecken och karaktär gällande arter, miljöer och landskap iakttas vid markanvändning och rådgivning. Att områden med samma karaktär ligger tillräckligt nära varandra ger bättre förutsättningar för att de arter som hör till skogliga värdekärnor ska överleva.

FÖRSLAG TILL ÅTGÄRDER

- Punktåtgärder kring spärrgreniga naturvärdesträd
- Föryngringsåtgärder för vissa trädslag
- Bevara och/eller utveckla övergångsmiljöer såsom skogsbryn och strand-/kustskogar, särskilt kring värdekärnor
- Utveckling av spridningslänkar med naturvärden relevanta för värdeetraktens värdekärnor

MARKÄGARSTRUKTUR

Skogsmarken i området ägs till stor del av kommunen och gods. En del av den formellt skyddade skogen ägs av staten. En del privata markägare finns också, framförallt i områdets norra delar.

REFERENSER, ATT LÄSA MER

Hemberg, J. (2011). Skyddsvärda lavar i Blekinge – nyupptäckta naturvärden i nationell toppklass. Svensk bot tidskr 2011.

Länsstyrelsen Blekinge Län (2003). Blekinges skogar – biologisk mångfald samt urval och skötsel av skogsreservat. Meddelande 2003:1

Länsstyrelsen Blekinge län (2007). Hotade svamparter i Blekinge – sammanställning av fynd t.o.m. 2006. Meddelande 2007:8.

Naturvårdsverket (2020). Nationella Marktäckedata version 1.1. URL

<https://www.naturvardsverket.se/Sa-mar-miljon/Kartor/Nationella-Marktackedata-NMD/Ladda-ned/> [2020-12-15]

Skogsstyrelsen (2020). Utförda avverkningar enligt skillnadsanalys i satellitbilder. URL

<https://www.skogsstyrelsen.se/sjalvservice/karttjanster/geodatatjanster/nerladdning-av-geodata/> [2020-12-10]

BILAGA 1. KARTA ÖVER VÄRDETRAKTEN "RYSSBERGET-VALJE"

